

ОРГАНІЗАЦІЯ СТРАХУВАННЯ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

УДК 368.1: 368.2: 368.8: 339.17

Гребченко М. М., студентка 4 курсу
фінансового факультету
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

У сучасних умовах ринкових трансформацій української економіки, інтеграційних процесів, загострення конкурентної боротьби на діяльність торговельних підприємств впливає низка соціально-економічних факторів, які призводять до ризиків. Саме тому актуальним є функціонування та подальше підвищення економічного потенціалу торговельних суб'єктів господарювання та розробка ефективної системи захисту від майнових і фінансових втрат.

Страховання ризиків діяльності торговельного підприємства є дуже важливим завданням, оскільки дозволяє знизити ступінь впливу негативних факторів на результати господарської діяльності. Дослідженням в даній сфері займалися О. М. Остапенко [1], Т. О. Єгоркіна [2], Л. І. Донець [3], Л. А. Приступа [4] та ін.

Метою роботи є обґрунтування теоретичних засад та вдосконалення методичного забезпечення організації страхування ризиків діяльності торговельного підприємства.

Страховання ризиків діяльності представляє собою сукупність відносин, що складаються між суб'єктами господарювання (державою, страховими компаніями, економічними структурами і страхувальниками) з приводу попередження, подолання або зменшення негативного впливу наслідків та відшкодування збитків, заподіяних конкретним матеріальним об'єктам, життю або здоров'ю юридичних чи фізичних осіб з метою забезпечення безперервного виробництва, фінансової стабільності, загального добробуту та недопущення настання страхових ризиків [1, с. 80].

Ризики, що характерні для торговельних підприємств, є специфічними, оскільки підприємець – це продавець, який реалізує готові товари безпосередньо споживачеві. У підприємстві під ризиком

розуміють ступінь невизначеності результату управлінського рішення або господарських операцій, достовірність можливих втрат у результаті настання ризикових подій [2, с. 710].

Ефективність діяльності торговельного підприємства певною мірою визначається станом та кон'юнктурою ринків, на яких працює або з якими воно взаємодіє. В результаті, торговельне підприємство акумулює у собі ризики різних галузей підприємництва і різних ринків. Якщо розглядати більш детально характер ризиків, специфічних для торговельної діяльності, то їх можна класифікувати за видам діяльності, виділяючи операційні, інвестиційні та фінансові ризики [2, с. 308, 309] (рис. 1).

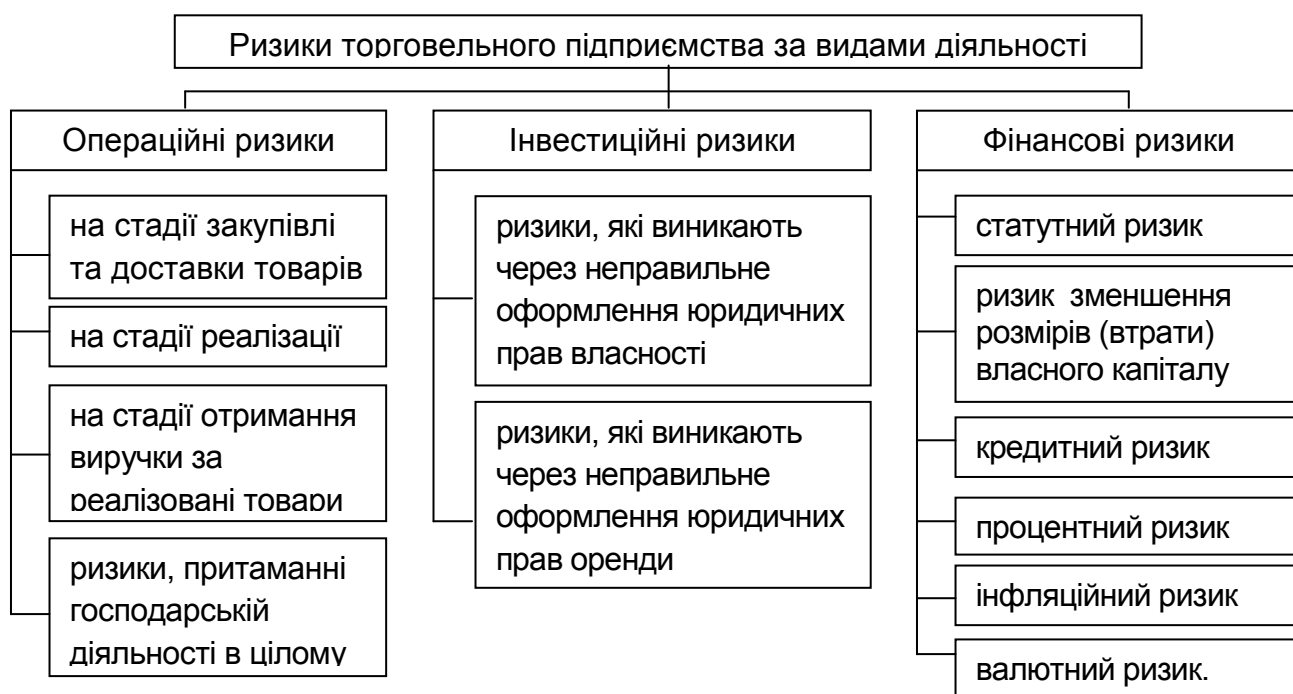

Рис. 1. Ризики торговельного підприємства за видами діяльності

Таким чином, як видно з рис. 1, торговельне підприємство в процесі своєї діяльності так чи інакше стикається з кожною групою ризикових обставин, а отже головною метою стає пошук шляхів зниження можливостей втрат від усього комплексу вищеперерахованих ризиків.

У підприємства є декілька шляхів виходу із ризикових ситуацій. Воно може формувати внутрішні резерви для відшкодування втрат – це так зване внутрішнє страхування. Другим способом відшкодування збитків підприємства є зовнішнє страхування. На відміну від самострахування, цей

метод захисту передбачає передачу фінансової відповідальності за наслідки ризику спеціалізованій страховій компанії [2, с. 311]. Такий підхід дає змогу підприємству за певну плату перекласти відповідальність за ризик на страхову компанію, залучити кваліфікованих спеціалістів та звільнити обігові кошти, які потрібно було би пустити на самофінансування.

За даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [6] за 9 місяців 2015 р. питома вага страхових виплат юридичним особам у загальному обсязі страхових виплат склала 46,12% (у 2014 р. – 37,87%). При цьому питома вага валових надходжень страхових платежів від страхувальників-юридичних осіб у загальному обсязі страхових внесків за 9 місяців 2015 р. склала 44,47% (у 2014 р. – 46,35%). Як результат, рівень виплат у 2015 р. склав 21,96% (у 2014 р. – 17,02%). Таким чином, у зв'язку з економічною кризою в країні, зменшились обсяги страхових платежів та зросли обсяги страхових виплат юридичним особам, що свідчить про ефективне використання страхового захисту для подолання наявних фінансових труднощів у зв'язку з настанням ризикових подій. Висока питома вага страхових виплат суб'єктам підприємницької діяльності свідчить про їх потребу в страховому захисті та, як результат, про необхідність подальшого інтенсивного розвитку системи страхування ризиків саме торговельних підприємств, які в періоди спаду економіки більш за всіх потребують захисту.

Найбільш розповсюдженими видами страхування торговельних підприємств згідно зі ст. 6, 7 ЗУ «Про страхування» [3] є: страхування майна, складських приміщень, зокрема товарних запасів, обладнання торгового залу та товарів; страхування від ризику пожежі, вантажів та багажу; від нещасних випадків співробітників; наземного транспорту та цивільно-правової відповідальності його власників; відповідальності перед покупцями товарів; фінансових ризиків; судових витрат та ін.

Варто зауважити, що досить зручними для торговельних підприємств можуть бути комплексні страхові продукти, за якими страховий тариф буде нижчим, ніж у окремих видів страхування, а якість обслуговування досить високою. Особливістю корпоративної програми страхування є те, що вона рідко буває частковою, зазвичай вона охоплює не тільки майнові інтереси

компанії, а й працівників компанії і навіть клієнтів [3, с. 238]. Так, наприклад, страхова компанія «АХА-Страховання» спільно з банком «УкрСиббанк» пропонують клієнтам малого та середнього бізнесу продукт «АХА/Бізнес», який забезпечує комплексний захист комерційної нерухомості і її вмісту, страхування відповідальності перед третіми особами та страхування перерви в господарській діяльності. Умови такої корпоративної програми страхування представлені в табл. 1 [7].

Таблиця 1

Умови страхування за програмою «АХА/Бізнес»

Назва умови	Характеристика
Страховий тариф:	
Страховання майна:	
• Конструкції нерухомості з внутрішнім оздобленням	0,2% – 0,24%
• Рухоме майно (торгово-промислове обладнання, електронна техніка, меблі)	0,28% – 0,44%
Страховання відповідальності	0,30%
Страховання перерви у господарській діяльності	0,2% – 0,37%
Страхові ризики:	
•пожежа; •задимлення; •удар блискавки; •стихійне лихо; •вибух; •падіння пілотованих літальних об'єктів/їх частин; •дія води; •сторонній вплив; •протиправні дії третіх осіб	
Знижки:	
• страхування майна + страхування цивільної відповідальності	10%
• страхування майна + страхування перерви у господарській діяльності	
• страхування майна + страхування цивільної відповідальності + страхування перерви у господарській діяльності	15%

Як продемонстровано у табл. 1, програма «АХА/Бізнес» – це унікальний страховий продукт, який дозволяє клієнтам отримати захист не тільки від ризику пошкодження майна, але і від негативних наслідків, викликаних простоєм виробництва або зупинкою діяльності у зв'язку з пошкодженням майна. У разі пошкодження нерухомості в результаті страхового випадку сплачується оренда аналогічної нерухомості до моменту відновлення застрахованої (до 6 місяців).

За результатами проведеного дослідження можна зробити висновок, що страхування ризиків як спосіб захисту підприємства від

непередбачуваних подій має низку переваг. По-перше, він знижує ризики та сприяє розвитку бізнесу. По-друге, страхування дозволяє оптимізувати ресурси, що спрямовуються на організацію економічної безпеки. По-третє, страхування охоплює значну частину ризиків саме торговельної діяльності. Інші методи мінімізації та попередження збитків не дозволяють забезпечити настільки повний захист від впливу несприятливих ризиків. По-четверте, вартість страхування відносно невисока за рахунок участі в покритті страхового ризику великої кількості клієнтів страхової компанії. По-п'яте, застосування страховиком превентивних заходів, спрямованих на попередження страхового випадку, та репресивних, спрямованих на усунення страхового випадку, створює додаткові переваги при управлінні ризиками торговельного підприємства та дозволяє знизити їх рівень.

Отже, будь-яке торговельне підприємство, що функціонує в сучасних ринкових умовах, в процесі своєї діяльності постійно стикається з низкою господарських ризиків. Правильний вибір видів страхування має важливе значення для системи управління ризиками та платоспроможності підприємства. Так, переваги комплексного страхування очевидні: загальний тариф корпоративного страхування нижчий, ніж у окремих видів страхування, а якість обслуговування вища. Корпоративне страхування ризиків торговельних підприємств – перспективний напрямок страхового захисту, який надасть змогу знизити ступінь впливу негативних факторів на господарську діяльність та підвищити економічний потенціал підприємства.

Література

1. Остапенко О. М. Страховий захист: сутнісний аспект / О. М. Остапенко // Вісник СумДУ. – 2013. – №2. – С. 78–84.
2. Єгоркіна Т. О. Страхування торговельних підприємств / Т. О. Єгоркіна. – Д. : ДонНУЕТ, 2012. – С. 308–318.
3. Донець Л. І. Основи підприємництва : навч. посіб. / Л. І. Донець, Н. Г. Романенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
4. Приступа Л. А. Страхування як ефективний засіб підвищення економічного потенціалу торговельного підприємства / Л. А. Приступа, В. Ю. Мудрик // Економічні науки. – 2013. – №4. – С. 231–235.

5. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 № 85/86-ВР [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-ВР>.

6. Офіційний сайт Нацкомфінпослуг. – Режим доступу : <http://nfp.gov.ua/content/konsolidovani-zvitni-dani.html>.

7. Офіційний сайт УкрСиббанку. – Режим доступу : https://my.ukrsibbank.com/ua/sme/insurance/axa_business/.

Науковий керівник, викл.

Н. С. Опешко

Опубліковано в авторській редакції